

KOORGELEIDE

Uitgave van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

nummer 5
juni 2014

INHOUDSOPGAVE:

Prelude	1
Van het secretariaat.....	2
KVOK.....	3
Orgel - instrument of monument?	4
Vanaf de orgelbank.....	7
Vijftig jaar gepassioneerd.....	8
Nootzaken.....	11
Toelichting bij de Muziekbladen	12
DO-UT-DES Muziekbladen	
KKK ontmoetingsdag	17
Jonge Dirigentendag.....	18
Duwen en trekken.....	19
Koorzaken	21
Orgelkring Roermond	23
Postludium.....	25
Basiscursus Gregoriaans Weert	26
Jaarverslag 2013.....	27
Activiteitenagenda	28

OMSLAG:

Een afbeelding uit het
“Latijnsch-Nederlandsch
Mis- en Vesperboek”
gedrukt in 1925 bij Brepols
N.V. met de woorden “Zoo
dikwijls gij dit zult doen,
doet het te mijner ge-
dachtenis”
De afbeelding is gemaakt
door de karmeliet P.
Berthold.

REDACTIE:

Ad Voesten
Drs. E. Smeets
Marian Verstappen (secr.)

E-mail:
koorgeleide@gmail.com

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

PRELUDE

Kerkmuziek is niet dood. Kerkmuziek leeft. Als je oog hebt voor de talloze en bijzondere initiatieven op kerkmuzikaal gebied in onze provincie, kun je niet anders dan tot de conclusie komen dat kerkmuziek leeft onder vele enthousiaste mensen. Vaak ontbreekt het ons echter aan horizonverruiming, ons blikveld is dus veel te klein. Dan is de hulp nodig van een blad als Koorgeleide of de nieuwe digitale nieuwsbrief van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond.

Zo wordt er op dit moment een mechanisch orgel geplaatst in de kerk van Broekhuizen vorst, is er een grote renovatie van het orgel in de Petrus Banden kerk te Venray voltooid. De heiligdomsvaart in Susteren staat bijna te gebeuren met de première van een nieuwe miscompositie live op de Nationale TV. In juni grote kerkelijk festiviteiten in en rond de Abdijkerk van Thorn. De dag van de kerkmuziek in het najaar. De vele orgelconcerten in de zomer. De bijeenkomsten in de provincie rondom de studiemappen. De cursus Gregoriaans. En het Nederlands gregoriaans Festival in Ravenstein met enkele Limburgse accenten.

Zelfs voor degene die hun slaap niet kunnen vatten is er een Midzomerorgelnacht in Voerendaal. Allemaal prachtige initiatieven die onze tot voorbeeld en inspiratie kunnen dienen. Kerkmuziek is niet dood. Kerkmuziek leeft. Helpt u mee om deze prachtige cultuur gezond te houden?

De redactie.

Het volgende nummer van Koorgeleide verschijnt eind september. Kopij kunt u inleveren vóór 18 augustus via **koorgeleide@gmail.com** of SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Koorgeleide, postbus 470, 6040 AL Roermond.

Een actueel adressenbestand is zowel voor u als voor ons van groot belang. Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan mevrouw T.Simons-Veerkamp, haar e-mailadres:

treesveerkamp@home.nl

En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. mevrouw T. Simons-Veerkamp, postbus 470, 6040 AL Roermond.

VAN HET SECRETARIAAT

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Naast onze periodieke uitgave Koorgeleide, en naast de informatie die u maandelijks ontvangt in het Informatiebulletin van het bisdom onder de rubriek 'Nieuws van de SGV-Roermond', heeft het bestuur besloten maandelijks digitaal een Nieuwsbrief uit te geven met de meest actuele informatie over onze en andere activiteiten en ontwikkelingen op het gebied van de kerkmuziek in Limburg.

Deze digitale Nieuwsbrief biedt zowel aan onze vereniging alsook aan u, koorsecretarissen, een unieke mogelijkheid om snel in te springen op de actualiteit want u kunt voortaan zelf van deze Nieuwsbrief gebruik maken om nieuws van uw koor, b.v. koorjubilea, KIA's, concerten en bijzondere evenementen door te geven en deze ter kennis te brengen van alle andere koren en organisaties op het gebied van de kerkmuziek. Laat zoveel mogelijk mensen meegenieten van uw activiteiten! Wilt u deze Nieuwsbrief graag ontvangen, meld u dan aan op onze site www.sgv-roermond.nl.

De secretarissen van de koren geven uiteraard het e-mailadres van hun koor door, maar u kunt u ook als koorzanger privé aanmelden en u ontvangt maandelijks onze Nieuwsbrief digitaal op uw eigen e-mailadres.

Dus, meld u aan en nu bent voortaan van alle actuele zaken op de hoogte! Zeg het voort!

DAG VAN DE KERKMUZIEK

Datum en plaats staan vast: 12 oktober te Weert in het RICK (Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie) en in de St. Martinuskerk. Noteer deze datum! Het wordt een mooi programma! Nadere informatie volgt zo spoedig mogelijk.

DAG VAN HET GREGORIAANS

Het zal de gregoriaanszangers onder ons als

muziek in de oren klinken: al langer speelden we met de gedachte naast de Dag van de Kerkmuziek ook een Dag van het Gregoriaans te organiseren. En nu krijgt dit plan vastere contouren. Zoals de zaken er nu voor staan organiseren we in 2015 voor de eerste keer in Limburg een Dag van het gregoriaans. Zodra er meer over deze dag te melden is hoort u van ons.

BASISCURSUS GREGORIAANS VENRAY

Na de geslaagde basiscursussen gregoriaans in Houthem-St.Gerlach en in Weert zijn er plannen om in 2015 een basiscursus gregoriaans te organiseren in Venray. Aan het organiseren van deze cursus ligt een verzoek ten grondslag van gregorianisten uit de regio Venray. Een prachtig initiatief, een teken van vitaliteit!

U ziet, het gonst binnen onze vereniging van de activiteiten. Als u plannen of ideeën hebt m.b.t. cursussen op het gebied van de kerkmuziek, laat het ons weten.

Ook andere zaken die voor koren van belang kunnen zijn kunt u in dit blad met andere koren delen. Koorgeleide is immers een blad vóór en dóór de leden!

TOT SLOT:

Aan het begin heb ik u geïnformeerd over onze Digitale Nieuwsbrief. Ik wil hier ook mee eindigen en vraag nogmaals uw aandacht hiervoor: secretarissen, meld uw koor aan voor ontvangst van de Nieuwsbrief en ook de individuele koorzangers, meld u aan op onze site www.sgv-roermond.nl en u ontvangt maandelijks de meest actuele informatie op het gebied van de kerkmuziek.

Jacq. Hoorens, secretaris.

KVOK

Beste [orgel] muzikliefhebbers,

Wij willen ons graag aan u voorstellen, voor het geval u ons nog niet zou kennen.

Wij zijn de KVOK afdeling Limburg en maken deel uit van een Landelijke organisatie, met de naam KVOK: Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici. Voorheen grotendeels bedoeld voor professionele organisten, waarvan velen nog steeds lid zijn, maar de laatste jaren vooral voor amateurs van elk niveau.

De KVOK bestaat vanaf 1 januari 2009 en komt voort uit het samengaan van de Koninklijke Nederlandse Organistenvereniging en de GOV-Vereniging van Kerkmusici.

Doelstelling van de vereniging is:

bevordering van het gebruik van het orgel, het orgelspel en de orgelcultuur in het algemeen; bevordering van de verantwoorde verzorging van de muziek in de eredienst, en al hetgeen het peil en de waardering van de kerkmuziek in het algemeen ten goede kan komen.

De KVOK is uitgeefster van de tijdschriften- Het ORGEL, Muziek & Liturgie, verschijnen elk 6 x per jaar, de digitale nieuwsbrief NotaBene, 1x per maand, en de Zomer Agenda, 1x per jaar. Deze tijdschriften zijn afhankelijk van het soort lidmaatschap (kosten), verweven in het abonnement. Daarnaast heeft de afdeling Limburg een eigen digitale nieuwsbrief. Al deze informatie kunt u op de website vinden, www.hetorgel.nl

KVOK afdeling Limburg organiseert jaarlijks meestal een bezoek aan een orgelmaker; nieuwe en gerestaureerde orgels; excursies naar allerlei orgels, ook over de grenzen; studiedagen; open speeldagen en de jaarvergadering. Wij werken graag samen met de SGV in het bisdom Roermond, de Stichting SOL, Samenwerkende Orgelvrienden in Limburg, etc.. Op de verenigingssite staat een overzicht van onze activiteiten van de afgelopen jaren.

Indien u interesse heeft kunt u contact met mij opnemen.

Wij wensen u veel [orgel]muziekgenot.
Het secretariaat.

Hans Beek, secretaris.
Klipper 49, 9801 MT Zuidhorn
e-mail:secretaris@kvok.nl

ORGEL - INSTRUMENT OF MONUMENT?

Toespraak door de vicepresident van de Raad van State, mr. J.P.H. Donner, ter gelegenheid van de landelijke openingsmanifestatie van de Nationale Orgeldag 2013 op zaterdag 14 september 2013.

Het is vandaag Open Monumentendag en het is Nationale Orgeldag. De combinatie van Nationale Orgeldag en Open Monumentendag legt een associatie tussen het orgel en monumenten. Daar is niets mis mee. Het orgel is een monument. De oudste voorloper van het orgel zou al meer dan 2200 jaar geleden zijn uitgevonden. In zijn huidige vorm is het orgel al sinds de 14e eeuw bekend. Tot de industriële revolutie was het orgel, samen met de klok, het meest complexe door mensen gemaakte apparaat. Het orgel is niet alleen als zodanig een monument. Vele orgels zijn monumenten in eigen recht. Monumenten van wat sinds de hervorming een orgelcultuur is geworden; een volkscultuur. Sinds de zevende eeuw doet het orgel dienst als liturgisch instrument en als begeleiding van de kerkzang. Schilders uit de Middeleeuwen suggereren dat het orgel zelfs dienst doet in de hemel als de engelen Gods eer zingen. Generaties werden opgevoed met de zondagse gemeentezang, begeleid door orgelmuziek. Voor de oorlog was het orgel vermoedelijk het meest breed onder het publiek bekende muziekinstrument. Het orgel is kortom meer dan monument, het is een cultuurmonument, het is cultureel erfgoed. Mozart noemde het orgel de koning van de muziekinstrumenten. De omvang van het orgel draagt daaraan bij. In de loop van de eeuwen heeft het orgel een steeds grotere omvang gekregen.

Er zijn orgels met 16.000 pijpen of meer. Er zijn orgels die het geluidsvolume produceren van twee of zelfs meer symfonieorkesten. Dat zijn orgels die niet alleen zelf enorme afmetingen hebben, maar die ook een enorme ruimte behoeven om tot hun recht te komen. Er is voor zover ik weet maar een instrument met grotere afmetingen dat een nog grotere ruimte heeft: het klokkencarillon. Feiten die u waarschijnlijk alle bekend zijn. Ik sta voor eigen parochie te preken. Maar kennis vermeerdert smart. De kennis van de pracht en rijkdom die we hebben, vergroot de zorg om wat verloren dreigt te gaan. We zetten ons in voor het behoud van iets op een moment dat dit al hard aan het verdwijnen is. Zo ook waar het het behoud van het orgel en de orgelcultuur betreft. Een orgeldag; in mijn jeugd zou het ondenkbaar zijn geweest. Het was iedere zondag orgeldag en je mocht er die dag zelfs twee of drie keer van genieten, hoewel we dat toen niet steeds als voorrecht wisten te waarderen. Orgels en de orgelcultuur verdwijnen in snelle vaart als gevolg van een ingrijpende verandering in de leefomgeving waarin ze zo groot zijn geworden: de kerk. Het orgel is groot geworden door het gebruik in de kerk. De kerkdienst vormde ook de voedingsbodem voor de orgelcultuur. Via de kerkdienst ververst zowel het publiek als de spelers zich; de jeugd kwam wekelijks met orgelmuziek in aanraking en in alle kerken waren organisten nodig.

Gevolg van dit alles is echter ook dat de kerk steeds meer de enige habitat van het orgel is geworden. Orgels vindt men ook nog in de concertzalen van de 19e en 20e eeuw, maar daarbuiten zelden. Met de ontkerkelijking is deze natuurlijke habitat van orgels nu in snel tempo radicaal aan het veranderen en verdwijnen. De ontkerkelijking neemt in onze tijd dramatische vormen aan in Nederland. Het Sociaal Cultureel Planbureau houdt ons regelmatig op de hoogte van de statistieken. Maar die zijn niet nodig; men ziet het in het landschap om ons heen. Minder op het platteland dan in de grote steden. Daar worden de kerkgebouwen in snelle vaart afgestoten, of van bestemming veranderd. De omslag is snel gegaan. Nederlanders hebben een radicale karaktertrek. We zijn wat behoudend, maar als we van opvatting of gedrag veranderen dan doen we dat ook grondig; de culturele revolutie, de seksuele revolutie, de morele revolutie, enzovoort. Het is allemaal niet in Nederland bedacht, maar de omslag in Nederland als gevolg daarvan, is veelal drastischer geweest dan elders. Het onderstreept ook dat het symptoom – het verdwijnen van het orgel en de orgelcultuur – niet bestreden kan worden door de oorzaak aan te pakken. Er is alle reden om de ontkerkelijking en de ontkerstening van Nederland tegen te gaan. Ik twijfel er niet aan dat er ook weer een herkerstening van Nederland en Europa zal plaatsvinden. Maar die zal niet strekken tot behoud van orgels.

De kerk van Christus is bedoeld om mensen te behouden, niet om kerkgebouwen, tradities en orgels in stand te houden. Het is ook niet mogelijk om het orgel als monument te beschermen in afwachting van betere tijden. Het orgel als monument beschermen, betekent het einde van het orgel als instrument en daarmee van de orgelcultuur die we nu nog kennen. Veel belangrijker is het behoud van de vaardigheden om orgels te onderhouden, te vernieuwen en te bespelen. Die vaardigheden verdwijnen snel. Ik heb begrepen dat in de afgelopen decennia het aantal deskundigen in Nederland van circa achthonderd is geslonken tot nog slechts zo'n honderdtachtig mensen. Het zou mij niet verbazen indien de gemiddelde leeftijd van die groep bovendien boven het gemiddelde in andere beroepen ligt. Om de vaardigheden op peil te houden is het nodig dat orgels regelmatig worden gebruikt. Daar is publiek voor nodig. Dat is ook nodig om voldoende musici te houden die besluiten om orgel te gaan spelen. Tot voor kort rekruteerde men organisten uit de jeugd die op de kerkbanken in aanraking kwam met orgelmuziek. Daar zaten altijd wel een aantal talentvolle tussen. Het orgel als monument beschermen en koesteren is kortom mijmeren over wat verloren is gegaan of dreigt te gaan, maar het biedt geen toekomst. Het behouden en revitaliseren van een orgelcultuur vergt dat het orgel een nieuwe plaats krijgt in de samenleving. Om het orgel als monument te behouden, moet het als instrument gebruikt worden. De neergang van de orgelcultuur, de ontkerkelijking, het staat niet op zichzelf. Zij moeten geplaatst worden in een culturele en maatschappelijke verandering waarin ook steeds minder plaats is voor andere grote bijeenkomsten en beleving

van saamhorigheid. Wanneer komen we nu nog in groten getale bij elkaar? Alleen bij sportwedstrijden, bij de huldiging van het voetbalelftal, bij de inhuldiging van de Koning en bij demonstraties tegen het regeringsbeleid.

We hoeven ook niet meer samen te komen om samen iets te beleven; we hoeven alleen nog maar met zijn allen naar de televisie te kijken. En ook dat wordt steeds meer individualistisch. De kerkgang op zondag, de politieke vergadering, de vakbondsbijeenkomsten, enzovoorts boden ondersteuning aan de beleving van gemeenschap en saamhorigheid. Het orgel is bij uitstek het instrument om dat soort bijeenkomsten te ondersteunen. Niet om de bijeenkomst op te sieren. Als het orgel alleen die functie had gehad in de kerk, was het allang verdwenen; zeker bij calvinisten. Het orgel is echter functioneel bij het ondersteunen van gemeentezang. En nergens komt gevoel van gemeenschap en saamhorigheid zo sterk tot uitdrukking als in samenhang. Niet alleen in de kerk, maar ook niet minder bij sportbijeenkomsten of elders, bijvoorbeeld als het Wilhelmus gezongen wordt of als we zingend demonstreren. En let wel, waar gevoelens van gemeenschap en saamhorigheid niet regelmatig gevoed en gesteund worden, verdwijnen zij en daarmee verdwijnt op den duur ook gemeenschapszin. Daarom is het zaak het orgel steeds meer te profileren als instrument van beleving van gemeenschap in bijeenkomsten en daarmee van gemeenschapszin. Dat zal een lange ontwikkeling zijn. Ik maak mij weinig illusie. Mensen zullen niet plotseling weer allemaal in grote bijeenkomsten bij elkaar komen. Maar we mogen ook niet te sceptisch zijn. Het klinkt wellicht allemaal wat utopistisch, maar het is wel nodig indien men het orgel opnieuw een bredere functie wil geven in de samenleving. Alleen als het orgel zo van monument weer gewoon instrument wordt voor de ondersteuning van publieke bijeenkomsten, heeft de orgelcultuur toekomst.

Mr. J.P.H. Donner

**NIET GRAPPIG:
Een organist die de wind van voren krijgt**

VANAF DE ORGELBANK

Het is kermis in het dorp. Langs de buitenmuren van de kerk zijn gigantische machinerieën opgebouwd aangedreven door luid protesterende motoren en voorzien van luidsprekers met een ongekend vermogen. Ik zit op de orgelbank te wachten op het belsignaal van de avondmis van zeven uur. Vroeger was er een stilzwijgende afspraak met de kermisexploitanten dat tijdens de missen de muziek zweeg. Helaas, dit jaar is daar niets van te merken. En nu zit ik klaar voor het openingslied te luisteren naar een dreunende Housebeat. De glas in loodramen rammelen in hun sponning en het kerkvolk trilt mee. Om de paar minuten klinkt er een oorverdovende scheepshoorn waardoor het lijkt alsof de Titanic het middenschip van onze kerk ramt. Onwillekeurig moet ik denken aan het inferno van Dante, de dag des oordeels, Dies Irae, dies Illa. Naast de kerk zie ik, door de ramen, twee tienermeisjes vastgebonden in twee stoelen door de lucht geslingerd worden. Het gegil is oorverdovend. Daarnaast staat een soort middeleeuwse pijnbank waar een groep mensen in heen en weer bewogen worden en alle natuurwetten worden getart. Het zijn vast allemaal zondaars.

Ondertussen is de dienst begonnen en probeer ik met het koor en orgel "Christus die verrezen is" te zingen. Bijna alle registers moeten open om tegenwicht te bieden aan het helse kabaal. Ik heb het gevoel dat deze eucharistieviering een strijd wordt tussen leven en dood, "mors et vita duello".

Daar waar ik normaal twee zachte registers ter begeleiding gebruik, moet nu de mixtuur redding brengen. De tussenzang; "Mijn herder is de Heere God..., Hij voert mij aan wateren der rust! Klinkt aangevuld door een housebeat en gillende sirenes als een lied gezongen door hen die hopen aan de poorten van de hel te kunnen ontsnappen. Ontsnappen is echter niet meer mogelijk. Alleen moedig ons lot dragend weten we de viering tot een goed einde te brengen. Maar Ik weet dat vandaag de duivel heeft gewonnen. Kermis... de hel op aarde.

Ad Voesten

Bij de afbeelding

Het laatste oordeel en de zeven hoofdzonden. De hel waarin de naakte verdoemden in groepen uitzwermen over het land en water, rechts een grote hellemond waarin de hoofdzonden door figuren worden verbeeld. Overal vliegen duivels en monsters, links enkele grote gebouwen en vlammen.

Jacob Isaacs Swanenburg (1571-1638) leraar van Rembrandt van Rijn

VIJFTIG JAAR LANG GEPASSIONEERD

Afgelopen april vierde Rob Waltmans zijn vijftigjarig jubileum als organist van de Basiliek van het heilig Sacrament te Meerssen. Al decennia lang bespeelt hij de orgels van dit eeuwenoude godshuis en van tijd tot tijd trekt hij de wereld over om concerten te geven: van Europese landen als Frankrijk, Italië en Oostenrijk tot Mexico aan toe. Ondanks zijn kundigheid en ervaring blijft hij veel van zichzelf vragen: 'Mijn muziek moet in mijn ogen niveau hebben, anders ben ik niet tevreden.' Het verhaal van een gepassioneerde organist, al een halve eeuw lang.

Rob Waltmans (*1940 te Brunssum) groeide op in een muzikaal gezin: 'Het gonsde van muziek bij ons thuis.' Zijn ouders waren echte muzikliefhebbers. Met grote regelmaat was klassieke of operette muziek te horen in huize Waltmans. Alle kinderen speelden een muziekinstrument en/of zongen.

Zo bleek ook zoon Rob al jong een groot gevoel voor

muziek te hebben: 'Mijn broer heeft me eens verteld, dat ik als zesjarig jongetje de liedjes van de radio naspeelde op de piano.'

Op jonge leeftijd kwam Waltmans in contact met orgelmuziek. Als misdienaar van de Fatimakerk te Brunssum was hij in de meimaand steevast present bij het Maria-lof. 'Zo wat elke dag was ik daar.' Toch zou het vooral zijn priester-broer Marinus zijn, die hem de schoonheid van de orgelmuziek openbaarde. Marinus, zelf ook organist, was voor hem het grote voorbeeld. Zo nam zijn broer hem als kind eens mee naar een van zijn repetities. Een moment dat Waltmans niet snel zal vergeten: 'Mijn broer trok opeens alle registers open. Ik schrok zo hevig, dat ik van de orgelbank afviel.'

Toch was het ook deze broer die ervoor zorgde dat Rob in het orgelvak zou rollen. Toen Waltmans in 1953 naar het kleinseminarie Rolduc ging, adviseerde Marinus hem om niet in het koor te gaan of acoliet te worden, maar om voor orgel te kiezen.

Daar kreeg hij als tiener orgelles van Nico Zeijen. Al snel waren de taken verdeeld: leraar Zeijen bespeelde het abdijorgel in het weekend en Rob moest de doordeweekse liturgie verzorgen.

Dankbaar kijkt Waltmans terug op zijn gymnasiumtijd op het kleinseminarie. 'Rolduc was ideaal', zegt hij stellig. 'Ik heb er veel culturele bagage meegekregen.' Hij kwam er niet alleen in aanraking met religieuze, maar ook met wereldse muziek. 'Aangezien er geen tv en radio waren, moesten we zelf voor amusement zorgen.' Zo richtte Waltmans in de eerste Gym de band 'Bloody Note Mixers' op. Enkele jaren later zou deze band, na een fusie met hogerejaars, 'The Song Killers' gaan heten.

Na de militaire dienst studeerde Waltmans van 1963 tot 1967 aan het Conservatorium te Maastricht. Met veel plezier bekwaamde hij zich in de orgelmuziek. 'Ik vond orgel prachtig, met de bijvakken die erbij hoorden.' Broer Marinus stimuleerde hem in deze periode. Zo oefenden ze samen, bewerkten ze samen muziek en gaf Marinus zijn jongere broer tips. Naast de studie orgelmuziek, studeerde Waltmans ook nog 'schoolmuziek'. 'De directeur vond dat ik met mijn gymnasiumachtergrond ook schoolmuziek moest studeren. Er waren immers muziekdocenten nodig voor de middelbare scholen.' Achteraf gezien beschouwt Waltmans de schoolmuziek als 'een mooie aanvulling'.

Dit extra vak bezorgde hem van 1976 tot 1998 een baan als muziekdocent op het 'Rombouts-college' te Brunssum. Waltmans doceerde er algemene muziek en spoedig werd muziek ook als eindexamenvak ingevoerd. Tijdens de colleges liet hij zijn leerlingen ook kennis maken met het orgel. Hij nam ze dan mee naar het orgel van de kerk te Brunssum. Ook het Gregoriaans had een vaste plek in het geheel. 'Het Gregoriaans werd gewaardeerd door de studenten. Vooral de mystiek die ervan uitgaat, sprak hen aan.' Met veel plezier was hij docent op het college en het contact met de leerlingen bestempelt hij als 'geweldig'. Zo denkt Waltmans nog grinnikend terug aan een groep studenten, die bij de eindopdracht zelf Gregoriaans gecomponeerd had met als thema: 'De fusie tussen een zusters- en patersklooster.'

De Basiliek van Meerssen kwam op zijn levenspad door de 'Meerssener Nachtegalen'. Vaak begeleidde Waltmans het (toen befaamde) jongenskoor, dat met grote regelmaat in de Basiliek zong. Toen het kerkbestuur van de parochie op zoek was naar een nieuwe organist, was de keuze snel gemaakt. Waltmans viel in de smaak en op 1 april 1964 werd hij benoemd tot nieuwe huisorganist.

En nu, anno 2014, heeft Waltmans nog steeds veel plezier aan het musiceren. 'Ik vind het prachtig om een Mis te spelen. Gewoon de Mis begeleiden.' En Waltmans blijft voor zichzelf de lat hoog leggen: 'Ik moet blijven studeren, soms hele dagen lang.' Waltmans vindt immers dat in 'zijn' Basiliek goede muziek gehoord moet worden. 'Voor en na de Mis wil ik een stevig stuk spelen, dat bovendien moet klinken als een klok. Het moet in

mijn ogen niveau hebben, anders ben ik niet tevreden, dan heb ik er geen plezier aan.' Waltmans wil altijd 'topfit' zijn en blijft zichzelf ook uitdagen door in zijn repertoire een grote afwisseling aan te brengen en steeds nieuw stukken in te studeren. Zo heeft hij zijn eigen 'jaarprogramma' opgesteld met 106 verschillende werken voor 53 weken.

Van alle componisten blijft Bach degene, die Waltmans het meeste weet uit te dagen. 'Bij hem kom je alle moeilijkheden tegen, die in een stuk kunnen zitten. Als je Bach kunt spelen, kun je orgel spelen', vindt hij. Tijdens het orgelspelen houdt Waltmans rekening met zijn publiek. Zo speelt hij niet zo zeer wat hij mooi vindt, maar wat op dat moment passend is. Met het orgel kun je veel passende klanken tevoorschijn toveren en daar maakt Waltmans ook gebruik van. Zo vertelt hij: 'Toen een tijdje geleden in de Basiliek die jonge militair begraven werd en de kerk vol zat met soldaten, heb ik tijdens de Mis een militaire mars verwerkt in een van de stukken.' Zo probeert Waltmans aan te sluiten bij de belevingswereld van zijn toehoorders.

Waltmans eigen leefwereld wordt al van kinds af aan bepaald door de orgelmuziek, welke in zijn ogen toch ook zo rustgevend kan zijn. Van rust is voor Rob Waltmans echter nog geen sprake. Met evenveel energie en plezier gaat hij verder met het bespelen van het orgel van de Basiliek of dat van de kerk in Geulle waar hij titulair hoofdorganist van is. Een orgel dat hij betitelt als 'een super orgel, een magnifiek instrument.' En zo blijkt: zelfs na vijftig jaar blijft Rob Waltmans gepassioneerd door orgelmuziek.

Roderick van Attekum

NOOT-ZAKEN

In 2014 is de SGV in het bisdom Roermond wederom de provincie ingetrokken om de nieuwe studiemappen "Lumen Christi" voor de Paaswake, en "Ecce lignum" voor Goede Vrijdag en het Hoogfeest van het Heilig Hart van Jezus te promoten.

Uit deze laatste map wil ik graag uw aandacht vestigen op een compositie van Kees Bornewasser (*1925). Te weten "Vol eerbied Christus aanbidden wij uw Kruis."

Een gezang ten gehore gebracht tijdens de Kruisverering. Een responsorie ofwel een antwoordzang.

Bijzonder is de combinatie van deelname door alle aanwezigen in één muzikaal gezang op Nederlandse, Griekse en Latijnse teksten. Bornewasser weet met minimale muzikale middelen de tekst en het liturgisch handelen prachtig uit te drukken. Drie keer laat hij de Nederlandstalige voorzang beantwoorden door koor en volk in een tekst die het goede van deze dag benadrukt. Eerbied, lof en vreugde. Door de dood heen naar het leven. Vervolgens zingt de cantor de Griekse tekst "Hagios o Theós" (Heilige God) beantwoord door een vierstemmig koor in de Latijnse taal. (Sanctus Deus). Afgesloten door dezelfde woorden in onze moedertaal gezongen door het volk.

De zetting is ook uitgebreid voor een koor met drie gelijke stemmen. Het klankidoom doet Oosters orthodox aan en past perfect bij de teksten.

Door de eenvoud is het een geweldige aanwinst voor alle koren die op zoek zijn naar bereikbaar en mooi repertoire voor de liturgie van Goede Vrijdag.

Bornewasser volgde zijn opleiding aan de kerkmuziekschool in Utrecht en studeerde piano aan het conservatorium te Amsterdam bij Willem Andriessen. Als theorie docent is hij later vele jaren werkzaam aan de conservatoria in Amsterdam en Alkmaar. Als kerkmusicus, dirigent van de koorschool Haarlem en organist heeft hij gedurende vele jaren zijn steentje bijgedragen aan de kerkmuzikale cultuur in Nederland.

Uitgave Gooi en Sticht GenS 0584

TOELICHTING

DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

Onder deze naam biedt de Sint-Gregoriusvereniging de kerkkoren en kerkmusici van de parochies in het bisdom Roermond nieuwe composities aan.

De naam is enerzijds muzikaal, anderzijds vormt zij een latijnse zin. Vertaald luidt deze: "ik geef opdat jij zult geven".

Getransponeerd naar onze intentie betekent dit zoveel als: wij als diocesane SGV bieden U

deze muziekbladen aan opdat U er gebruik van zult maken en dit wellicht zult honoreren met een bijdrage ter bestrijding van de onkosten. U mag de koorcomposities legaal kopiëren en vergroten.

Wij zouden het fijn vinden als u ons hiervan op de hoogte stelt.

Jubelt voor God, alle landen der aarde.

Psalm 66

Te zingen onder andere op de zesde zondag van Pasen. De tekst wijst nog op de lezing uit de paaswake die handelt over de vlucht en ontsnapping van de Israëlieten uit Egypte.

Een jubelzang gezongen in een rustige tweeslag. Het refrein bestaande uit voorzang en nazang door allen, vormen samen met de begeleiding één muzikale zin.

Zoals u gewend bent van mij heb ik wederom geprobeerd met minimale muzikale middelen een zangwaardig lied te schrijven met als doel de uitvoeringsdrempel zo laag mogelijk te houden.

Ad Voesten

De redactie van Continuo en uitgeverij Gooi en Sticht hebben bekend gemaakt te stoppen met het exploiteren van dit Praktijkschrift voor Liturgie en liturgische muziek. Het laatste nummer is reeds naar de abonnees verstuurd. De muziekbladen die in Continuo werden gepubliceerd zullen echter in samenwerking met de redactie en de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging voortgezet worden in het Muziekkatern van het Gregoriusblad.

DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

JUBELT VOOR GOD, ALLE LANDEN DER AARDE

Psalm 66 (65)

Ad Voesten / Tekst: Ad W. Bronkhorst

Voorzang Allen

The musical score is written in 6/8 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are: 'Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - de. Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - de. Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - de, be - zingt de heer - lijk - heid van zijn Naam. Brengt Hem hul - de en zegt tot uw God: ver - bijs - ter - end zijn al uw'. The score is divided into three systems, with measure numbers 5, 9, and 13 indicated at the start of each system. The piano accompaniment features a steady bass line and chords that support the vocal melody.

Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - de. Ju - belt voor God, al - le

lan - den der aar - - - de. Ju - belt voor God.

al - le lan - den der aar - de, be - zingt de heer - lijk - heid van zijn Naam.

Brengt Hem hul - de en zegt tot uw God: ver - bijs - ter - end zijn al uw

17 Voorzang

da - den. Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar -

21 Allen

de. Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - - de.

25

Heel de aar - de moet U aan - bid - - - den.

29

be - zin - gen uw hei - li - ge Naam. Komt en aan - schouwt wat God heeft ver - richt,

33

ont - stel - len - de da - den on - der de men - sen.

37 Voorzang

Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - - - de.

41 Allen

Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar - - - de. Hij

43

maak - te de zee tot een dro - ge val - lei. zij gin - gen te voet door de bed - ding.

49

la - ten wij jui - chen, jui - chen van vreug - de om Hem. die

53

Voorzang

eewig re - geert door zijn macht. — Ju - belt voor God, al - le

57

Allen

lan - den der aar - de. Ju - belt voor God, al - le lan - den der aar -

61

de.

rit.

WERKGROEP KIND-KOOR-KERK

Ontmoetingsdag dirigenten Kinderkoren

Zaterdag 27 september 2014

Swalmerstraat 100 Roermond, van 10.00 uur tot 12.30 uur.

Op 22 maart jl. vond een ontmoetings/studiedag voor kinderkoor dirigenten plaats in Roermond georganiseerd door de werkgroep kind-koor-kerk.

Het aantal aanmeldingen was helaas niet groot. De werkgroep heeft alle dirigenten persoonlijk benaderd met de vraag waarom men niet deelneemt aan deze activiteit. Het blijkt dat de naam studiedag nogal wat mensen afschrikt, men wil vooral ontmoeten en delen.

Dat bleek ook bij de dirigenten die wel deelnamen aan de activiteit. Het thema voor de liederen was; wat zingen we in het voorjaar in de kerk?

De dirigenten waren na afloop zo enthousiast dat besloten werd om nog een **ontmoetingsdag** te organiseren in het najaar met als thema; wat zingen we in de kerk rond St. Maarten, Advent, Kerstmis, Drie Koningen.

Deze activiteit vindt dus plaats op zaterdag 27 september.

Doel van deze dag is elkaar ontmoeten, samen repertoire doorzingen en delen met elkaar. Daarnaast ontvangen de deelnemers dirigeertips die meteen toepasbaar zijn in de eigen koorrepetities.

Annie Jansen zal dit gedeelte van de activiteit invullen.

Eigen bijdrage € 10. Aanmelden bij Joke Halmans: joke.halmans@gmail.com

**NIET GRAPPIG:
Een koorzanger
die teveel noten op zijn zang heeft**

JONGE DIRIGENTENDAG

Limburgse Koordagen 13 en 14 september Oranjerie Roermond

Op 13 september vindt in de Oranjerie in Roermond een unieke dag voor (jonge) dirigenten plaats. De vier jonge dirigenten Annemarie van Kimmenade, Ineke Roost, Jori Klomp en Tim Schulteis zijn door de VNK afdeling Limburg gevraagd een gevarieerde dag samen te stellen die in het teken staat van ontmoeting en educatie. De dag is bedoeld voor iedereen die werkzaam is als koordirigent.

Voor dirigenten onder de 35 jaar is deelname gratis; mensen boven die leeftijd betalen €20.

Annemarie, Ineke, Jori en Tim hebben inspirerende workshopleiders weten vast te leggen op onder andere de inhoudelijke gebieden klassieke muziek (Jean-Philippe Billmann), Gregoriaans (Hans Heykers) lichte muziek (Christoph McCarty), kinder-jeugdkoor Wilma ter Wolde, maar ook het actuele thema koorregie en podiumpresentatie (Meta Stevens) komt aan de orde, evenals een lezing over de fysiologie van de stem.

Voor een compleet overzicht, zie het kopje „workshops“. De dag maakt deel uit van een heel weekend in het kader van koorzang dat door de VNK afdeling Limburg wordt georganiseerd.

Voor meer informatie zie www.dirigentenonline.nl

**Stichting Verenigde Nederlandse
Korenorganisaties Limburg**

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

Kapellerlaan 36
6041 JC Roermond
Tel.: 0475 - 399 268

'DUWEN EN TREKKEN'

Kruip er'ns in!

Voor wie zich stoort aan kritiek, gelieve meteen door te bladeren naar het volgende artikel. Voor wie desondanks dit wel leest: de redactie is niet verantwoordelijk voor ergernis na gelezen kritiek ...

'Noe zuuse mich dao get staon, d'r Printenmann!' Een gedecideerde op leeftijd zijnde Neerlandicus liet zich dit ontvallen toen het ging om een van de priesters die in de kapel de Mis kwamen doen. D'r 'Printenmann'. Voor alle Limburgers niet uit de Oostelijke Mijnstreek volgt hier de uitleg van wat een Printenmann precies is. Het ging om Aachener Printen, u weet wel, die – voor wie er van houdt – lekkernij uit Aken. Als je hetzelfde in het Nederlands zou moeten zeggen, dan zou je het zoeken in 'die speculaaspop', of 'taaitaai'.

Aanleiding voor deze uitspraak was de eerder geuite klacht dat de priester weliswaar *braaf* de Mis deed, maar dan *braaf* in de zin van weliswaar *taai* volgens het boekje, maar uiterlijk op geen enkele manier beziend. Dus taaitaai. Taai kan nog wel, maar als je taaitaai bent ... 'Hij kruipt niet in de tekst!' luidde de toelichting van de Neerlandicus, 'dat hoor je aan alles! En je ziet het: z'n gebaren kunnen dan wel precies volgens het boekje zijn, maar hij heeft toch alles weg van een mechanische trekpop: handjes gevouwen, handjes naast de schouders, handjes weer dicht, voorover, rechtop. Terwijl het verder helemaal geen traditionalist is. En dan die eindeloos monotone stem!'

Stevige kritiek. Maar wellicht terecht. Immers, kern van het betoog: 'Hij heeft zich de teksten niet eigen gemaakt, hij kruipt er niet in!' En als mensen dat horen – met alle respect voor de Geest en de kerk samen die aanvullen wat er aan ons allemaal nog ontbreekt – dan raken we nooit de juiste toon. O jawel, inhoudelijk had de priester heel wat te melden in zijn preken, maar wat vreselijk jammer dat er zo weinig oog, oor en hart is voor de wijze van voordracht. 'Bij de preek dut de poppenspeler blijkbaar in, want dan beweegt de priester in het geheel niet, ook niet als een klein handgebaar het gesproken woord zoveel zou onderstrepen ...!' Dit is trouwens een heel interessante casus voor degenen die bezig zijn ons te corrigeren in de vertalingen van de verplichte liturgieteksten. Als we ondertussen niet ook keihard werken aan de kunst van het celebreren, waaronder een goede tekstvoordracht, dan voegt dit pogen om tot nieuwe vertalingen te komen in ieder geval niets toe aan de evangelisatie!

Die zit: 1-0 voor de Neerlandici en voor alle mensen met gevoel voor taal!

Hij kruipt niet in de tekst... en daar ligt ook voor de kerkmuziek nog een riante uitdaging. In tweeërlei opzicht. Enerzijds natuurlijk de tekstexpressie. Anderzijds en even zalig het besef van wat je eigenlijk zingt, de context. Bij een van de presentaties van de studiemappen werd opgemerkt dat het repertoire van het Paastriduüm toch wel akelig veel overeenkomst vertoont met 'The Messiah' van Händel. Tja, als het goed is gaat het over dezelfde Messias, inderdaad.

Die context is van eminent belang. En ook dat we er mee bezig zijn. En zoeken naar wat alles betekent en blijven zoeken naar hoe we het zinvol in praktijk brengen. Noem het bewustwording als weg naar verdieping, de rode draad door al onze activiteiten. Het is in ieder geval een prioriteit van de SGV anno 2014. Dat we er met z'n allen 'ns wat meer in zouden kruipen ... het doet zoveel meer recht aan wat we allemaal doen!

Ed Smeets

ECHT GEBEURD:

**Twee priesters overleggen met elkaar
wie bij welke parochie met Hemelvaart
de Mis gaat doen.**

"Wil Jij parochie A of parochie B?"

"Doe maar B"

"Waarom? Hebben ze daar een beter koor?"

"Ze hebben er beter licht...."

Muziek is de Taal van het Hart

Ontelbare keren heb ik deze zin uitgesproken tijdens repetities, lessen, lezingen, juryrapporten. Nu schiet me deze zin weer te binnen terwijl ik naar de Mattheus Passie kijk op TV tijdens Goede Vrijdag. In het Nederlands gezongen, met ondertiteling.

Zelf ben ik opgegroeid met de traditionele Mattheus Passie op Palmzondag, om 12 uur stipt, vanuit het Concertgebouw. Terwijl mijn vader, vermoeid van alle zondagsplichtplegingen – hij was koster, organist en dirigent – even een middagdutje deed, voordat hij weer naar het Lof moest, drukte ik mijn oor tegen de radio om niets te missen. Ik kan dit stuk van voor tot achter meezingen en meefluiten (de orkestpartijen).

En nu in het Nederlands. Waarom is de ondertiteling nodig? Omdat je er toch helemaal niets van verstaat. Gezongen woord, waarbij de klankschoonheid vaker belangrijker is dan de dictie, is niet hetzelfde als gesproken woord. Sterker nog: als ik niet kijk, hoor ik nauwelijks verschil, want Duits en Nederlands zijn talen met dezelfde “roots”. Maar als ik bij de beroemde aria “Erbarme dich” als ondertiteling zie staan: “omarm me toch God”, dan rijzen me de haren te berge. Een componist schrijft zijn noten op de natuurlijke dictie van de taal, zeker Bach. Iedere vertaling, hoe goed bedoeld ook, is geforceerd. Er zijn echt maar een paar voorbeelden, waar dat niet voor geldt, bijvoorbeeld in het Halleluja van Händel: “And He shall reign for ever and ever” t.o.v. “Und er regiert von nun an und ewig”. Maar was Händel niet zelf van oorsprong een Duitser?! Er heerst een tendens om de wisselende gezangen tijdens de liturgie in het Nederlands te zingen. Vooropgesteld dat ik principieel niet tegen het zingen in het Nederlands ben, zet ik toch menigmaal vraagtekens bij de vooral muzikale armoede die hiervan het gevolg is. Alsof vanwege de verstaanbaarheid iedere opsmuk verboden is. Niet voor niets zetten een aantal zangers hun hakken in het zand, omdat de melodie hun niet kan bekoren. Het gevaar is groot dat men het kind met het badwater dreigt weg te gooien: als het maar geen Nederlands is... In Limburg geldt bovendien dat Nederlands niet wordt ervaren als de “moeder”-taal. Een “sjoan Limburgs leedje” is geen probleem. “Sjoan” kun je interpreteren als “sentimenteel”, en dat is een aspect dat van hogerhand een negatieve bijmaak heeft gekregen. Vergeten wordt dat geloof niet door de mond, maar door het hart wordt beleden.

Een paar dagen geleden is een koorlid van mijn kerkkoor gestorven. Men vond een Maria-beeldje in haar zak. Ze had nog graag naar Lourdes willen gaan ... De familie wilde graag “Te Lourdes op de bergen” gezongen hebben tijdens de begrafenis.

Niet iedereen kende het lied, dus moest dat natuurlijk even gerepeteerd worden, ondanks het drukke programma van de Goede Week. En de bekende bovenstem bij het refrein mocht ook niet ontbreken, en werd na afloop van de repetitie in het café aan de overkant door de sopranen net zolang geoefend totdat iedereen het door had.

Wat is er mis met sentiment? Muziek zelf is een taal die eigenlijk niet eens woorden nodig heeft. Een mooie melodie doet soms meer dan duizend woorden. Maar moeten we dan niet weten wat we zingen? Natuurlijk wordt er wel eens gevraagd tijdens de repetitie: "Annie, waar gaat het over?" zeker als het Latijn is. Als dirigent hoor je te vertellen dat "Tenebrae factae sunt" de laatste ogenblikken beschrijft voordat Jezus sterft. Als daarbij een componist als Michael Haydn alle compositorische middelen aangrijpt om dit muzikaal te ondersteunen, dan doe je het koor tekort als je deze emotie niet oproept bij de zanger. Dit gaat een dimensie verder dan alleen maar "mooi" zingen. Ik durf te beweren dat daar geen preek tegenop kan. Sterker nog: de dirigent is "predikant" geworden!

"Te Lourdes op de bergen" is een Nederlands lied, dat door zijn associatie met het echte Lourdes, waar menigeen zijn hart heeft uitgestort aan Maria en hoopt op geestelijke of lichamelijke genezing en troost, bol staat van sentiment. Terwijl het aldaar in alle talen tijdens de lichtprocessie door elkaar gezongen wordt, zorgt de melodie met zijn eensluidende "Ave Maria" als refrein voor een enorme saamhorigheid in de harten en is het lied daardoor "grenzenloos" populair. Tenslotte: wat zouden koorzangers straks met Pinksteren liever willen zingen: het Gregoriaanse "Veni creator spiritus", de Lutherse versie "Komm Schöpfer heiliger Geist", of de Nederlandse vertaling "Kom Schepper heilige Geest"? En al zou je in het Nederlands zingen, vraag eens aan de koorleden wat ze precies gezongen hebben, of aan de kerkganger of ze het verstaan hebben (zonder ondertiteling). Ja, het ging over Pinksteren...

Zet de vertaling maar in de boekjes.

En dat geldt ook voor de Matthäus Passion.

Annie Jansen

STICHTING ORGELKRING ROERMOND

De Stichting Orgelkring Roermond organiseert ieder jaar een reeks orgelconcerten, die in het zomerseizoen worden gegeven. De prachtige locaties en de bijzondere orgels (het Louvigny/Robustelly/Verschuieren orgel in de Caroluskapel en het onlangs gerestoreerde kleine-symfonisch orgel in de Munsterkerk, allebei in Roermond), maken het mogelijk om unieke concerten te realiseren. Met name de uitvoeringen van de Messe (1667; Fêtes doubles majeures) van Guillaume-Gabriël Nivers (1632-1714) zijn een must voor degenen die tijdloze kerkmuziek en gregoriaanse zang op waarde weten te schatten.

Nivers wordt gezien als een van de grootste Franse (barok)componisten. Zijn belang voor de ontwikkeling van de muziek voor het orgel is groot geweest, in het bijzonder omdat hij als een van de eersten het gevarieerde coloriet van het

Franse orgel volledig benutte. Zijn muziek is qua stijl en karakter beïnvloed door het Franse motet en door de Italiaanse stijl uit zijn tijd, en wordt niet gekenmerkt door de strengheid van de Duitse polyfonie. Daarentegen wordt zijn orgelwerk gekenmerkt door een schijnbaar improvisatorisch karakter en een verfijnde maar ondertussen wel hele duidelijke expressiviteit, tot in het kleinste detail. Kortom: de muziek van Nivers is een typische exponent van de meer zuidelijke en katholieke barok. Dit alles geldt ook voor de Messe, die – zoals de Franse orgelmis- sen uit de 17^e eeuw – bestaat uit een reeks van korte verzen, gebonden aan vorm en karakter zoals voorgeschreven door het Ceremoniale voor kerken in Parijs, 1622. Dit document van de aartsbisschop van Parijs gaf zeer precieze voorschriften over het orgelspel in de Eredienst. De alternatum (afwisseling gregoriaanse zang en orgel) was een praktijk. De uit te voeren Messe is hier een mooi voorbeeld van.

Deze mis wordt op **zondag 13 juli om 16:00 uur en op dinsdag 15 juli om 20:00 uur in de Caroluskapel** uitgevoerd door Jean-Pierre Steijvers (orgel) en Schola Cantorum van het Ward

Instituut (onder leiding van Cyriel Tonnaer). Jean-Pierre Steijvers uit Heythuysen is "organistetitulaire" van de St. Christoffel Kathedraal en van de Caroluskapel te Roermond en hij treedt veelvuldig als organist op in Europa, Japan, de VS en Rusland. Tevens is hij sinds 2011 "Solist of the Philharmonic Society" te Kaliningrad, Rusland. Het Schola Cantorum van het Ward Instituut uit Roermond is in 1964 door dirigent Jos Lennards opgericht. Waar Lennards zich sterk richtte op de traditie en interpretatie van Solesmes, besteedde opvolgend dirigent Louis Kregelberg veel aandacht aan de verworvenheden van de semiologie, de wetenschap die de muzikale betekenis van oude gregoriaanse handschrifttekens tracht te achterhalen. Dit leidde tot de huidige muzikale opvatting van het koor, die zich manifesteert in verantwoorde restauraties van bestaande melodieën en een nadrukkelijke tekstbehandeling van ieder zinsdeel en ieder woord. Momenteel staat het koor onder leiding van Cyriel Tonnaer. Op festivals zoals het Holland Festival Oude Muziek te Utrecht en Musica Sacra te Maastricht is het koor een graag geziene gast. Concertreizen voerden het gezelschap onder meer naar Salzburg, Rome, Keulen, Parijs en Lille. Doordat de meeste hedendaagse uitvoerenden te weinig bekend zijn met de voor een goede uitvoering vereiste ornamentatie, frasering en andere pre-klassieke praktijken, wordt de Messe nog maar weinig uitgevoerd. Opnamen van het werk zijn nauwelijks verkrijgbaar. De aanstaande uitvoeringen van de Messe in dit Nivers-jaar dus geven een unieke mogelijkheid dit werk live mee te maken.

Al enkele dagen na deze aftrap zal op **zondag 20 juli om 16:00 uur** Olivier Latry, een van de drie titulair-organisten van de Notre-Dame in Parijs, laten horen waartoe hij en het orgel in de Munsterkerk in staat zijn. Een andere coryfee die bereid is om op ons festival te komen spelen is de Japanse Masaaki Suzuki, Bach- en barokspecialist, organist, klavecijnist en oprichter en dirigent van het vermaarde Bach Collegium Japan. Hij zal op **zondag 3 augustus om 16:00 uur** op het orgel in de Caroluskapel bekende en verrassende minder bekende werken uit de (late) barokperiode ten gehore brengen.

Tot slot zullen op **dinsdag 12 augustus 20:00 uur** de Japans-Russische organiste Hiroko Inoue en de Russische pianiste Anna Ushakova in de Munsterkerk orgel en piano laten samenklanken. Zij zullen speciaal voor deze niet alledaagse combinatie geschreven werken spelen alsmede transcripties van o.a. A.Arensky: Fantaisie sur des thèmes russes (de Riabinine) op.48 en I.Stravinsky: Fragments from the music for the ballet "Petrouchka". Een bijzonder programma. Van harte aanbevelen!

Wij zullen u graag begroeten bij de hiervoor genoemde concerten. Meer informatie vindt u op: www.orgelkringroermond.nl

Nico Vissers

POST-LUDIUM

Kennedymars Sittard 2014

In 1963 liepen zeven jongens en drie meisjes van het Bisschoppelijk College in Sittard, naar Amerikaans voorbeeld, de eerste Kennedymars in Nederland. Sindsdien vindt elk jaar op Paaszaterdag de Kennedy-Mars-Sittard plaats, 80 kilometer wandelen door het mooie Midden-Limburgse land en door het aangrenzende Duitsland en België. Deze oudste en grootste Kennedymars van Nederland werd dit jaar voor de 51e keer georganiseerd. Duizenden mensen hebben in de loop der jaren aan dit grootse sportevenement deelgenomen. Nu zult u zich afvragen wat moet een artikel over een sportevenement, de Kennedymars, in Koorgeleide, een blad gewijd aan de kerkmuziek?

Welnu, één van de deelnemers dit jaar was Jan Stelten, 61 jaar, wonende te Nieuwstadt. Nou en, zult u zeggen, dat is dan één van de vele deelnemers. Maar er is hier iets bijzonders aan de hand. Jan is niet alleen een fervent wandelaar, hij is ook lid van de Schola Cantorum Sancti Ioannis Baptistae in Nieuwstadt.

De wandelaars vertrekken om 6 uur 's morgens en arriveren, als alles goed gaat tenminste, in de avonduren aan de finish in Sittard. Nu is er in Nieuwstadt op Paaszaterdag 's avonds om kwart over zeven de Paaswake, waarin de Schola zingt. Jan had de 80 kilometer lange wandeltocht zo ingedeeld dat hij om kwart over zeven in Nieuwstadt zou zijn. En ja hoor, om kwart over zeven verscheen Jan op het oksaal, in trainingspak en met wandelschoenen aan, om de Paaswake te zingen! Daarna voltooide hij de laatste, en zwaarste, kilometers van de tocht naar Sittard. Nu is het uitlopen van de Kennedymars op zich al een sportieve prestatie van formaat. Deze loodzware wandeltocht geruime tijd onderbreken en daarna alsnog voltooien maakt die prestatie alleen maar groter.

Maar vooral de reden om de Kennedymars te onderbreken is bijzonder en dwingt respect af. Voor Jan Stelten is de Paaszaterdag meer dan de dag van de Kennedymars. Het is voor hem tevens de Dag van de Paaswake, als voorbereiding op het Paasfeest. Als gregoriaanszanger wilde hij per se de paaswake zingen, en het is hem gelukt!

Dit kun je alleen maar doen vanuit een diepgeworteld plichtsbesef als koorzanger, maar het zegt ook alles over de manier waarop Jan in het leven staat: een christen voor wie Pasen het hoogtepunt is in het kerkelijk jaar en daar wilde hij zich in de Paaswake op voorbereiden. Dat wilde hij vieren, ondanks de slopende laatste kilometers. Ja, in trainingspak, met de blaren aan zijn voeten.

Jan ons aller respect. Chapeau! Een voorbeeld voor alle kerkzangers!

BASISCURSUS GREGORIAANS IN WEERT

Blij verrast was ik door het nieuws dat de SGV-Roermond dit jaar een basiscursus gregoriaans in het RICK in Weert organiseerde. Als beginnend (vrouwelijk) lid van de schola in de Martinuskerk in Weert vond ik dit een gouden kans om mijn kennis en vaardigheden op te krikken. In onze schola zingen sommige mannen al 40 jaar gregoriaans, een uitdaging om me hier bij aan te sluiten. Gewoon maar proberen mee te zingen was echter niet ge-

noeg. Mijn honger naar meer kennis was groot. Ik ben er tijdens de cursus achter gekomen dat er zoveel meer moois uit het gregoriaans te halen valt als je oog hebt voor de prachtige gedetailleerde oude handschriften die nog niet eens zo heel lang geleden zijn opgedoken en gerestaureerd. De gelegenheid dat er voor mij zo dichtbij huis een perfecte cursus werd gegeven heb ik dan ook met beide handen aangegrepen. Ik heb er heel veel van geleerd. Het is nu de kunst om dit ook in de praktijk te brengen. Tijdens de cursus waren de dames ver in de minderheid maar dat weerhield ons er niet van om een octaaf hoger dapper mee te zingen. De verschillende docenten, topmensen op hun vakgebied, hadden ieder hun eigen aanpak en dat werkte juist weer heel goed. Het is een kwestie van goed naar elkaar luisteren, de bladmuziek een beetje hoger houden zodat zowel de tekst, de neumen als de dirigent te volgen zijn. Afgezien van de praktische kennis werd er ook veel achtergrondinformatie gegeven. Uitleg over de teksten, de liturgie en de betekenis van oudsher hebben mij meer inzicht gegeven in alles wat er speelt rondom het gregoriaans en de kerk. Ook keek ik ervan op dat vooral in Limburg tegenwoordig nog steeds zoveel gregoriaans wordt gezongen. Dat is helemaal niet zo vanzelfsprekend in de landen en streken om ons heen. Dat de SGV het gregoriaans op de kaart wil zetten én houden is alleen daarom al zeer prijzenswaardig. Iedereen die dit leest, ook de mensen die al jaren gregoriaans zingen, zou ik willen aanraden om bij gelegenheid ook deze cursus te volgen. Je steekt er veel van op en je krijgt nog meer plezier in het zingen. Daarbij wordt tegelijkertijd een stuk immaterieel erfgoed levend gehouden. Niet belangrijk? Ga dan eens luisteren naar de schola in uw plaatselijke kerk. Daarna praten we verder.

Saskia Abspoel

JAARVERSLAG 2013

In 2013 werden voor het eerst de onderscheidingen uitgereikt die in opdracht van de zelfstandige diocesane SGV door de Limburgse kunstenaar Sjef Hutschemakers werden ontworpen. Vermelding verdient dat de nieuwe eretekenen aanzienlijk goedkoper aan de kerkbesturen kunnen worden aangeboden.

Het bisdom verleent jaarlijks een majeure ondersteuning aan de diocesane SGV. Naast het feit dat het bisdom de locatie en de daaraan verbonden faciliteiten in een van haar gebouwen om niet beschikbaar stelt, ontvangt de diocesane SGV ook een financiële bijdrage.

Ook dit jaar mochten we van de VNK-L belangrijke financiële steun ontvangen voor de onder auspiciën van de VNK-L georganiseerde scholingsactiviteiten, zoals KIA's, studiedagen, het uitgeven en van studiemappen. De Werkgroep Liturgische Muziek (pastoor Ed Smeets, Ad Voesten, Loek Stultiëns, Jacq, Hoorens) stelde dit jaar weer twee studiemappen voor dirigenten en organisten samen die vervolgens in aantallen van 750 exemplaren werden uitgegeven. Het betrof de studiemappen 'Veni Creator Spiritus', met gezangen voor Hemelvaart en Pinksteren en 'Cibavit eos', met gezangen voor Witte donderdag en Sacramentsdag. Beide studiemappen werden door pastoor Ed Smeets voorzien van een uitgebreide inleiding die de gezangen in hun liturgisch kader plaatst.

Op 20 en 21 november vond te Montfort de Dag van de Kerkmuziek plaats voor zangertjes in kinderkoren en op 21 november vond in Roermond de Dag van de Kerkmuziek plaats voor koorzangers, met workshops voor dirigenten, organisten en gregoriaanzangers. Beide activiteiten vonden plaats onder auspiciën van en met financiële steun van de VNK-Limburg. De slotviering in de kathedraal werd voorgegaan door mgr. F. Wiertz.

De Dankjeweldag in Montfort is georganiseerd door de Werkgroep Kind-Koor-Kerk.

In verband met de door de Nederlandse Rooms-Katholieke Bisschoppen ingevoerde decentrale bestuursstructuur van de Sint-Gregoriusvereniging werd voor de thans zelfstandige diocesane Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond een nieuwe en geheel gemoderniseerde website ingevoerd. De website www.sgv-Roermond.nl werd beheerd door pastoor Ed Smeets.

Op verzoek van het Platform Gregoriaans vond op 22 mei in de bisdomgebouwen de Workshop 'Gregoriaans op internet' plaats. Dhr. J. Lipsch belichtte aan de hand van het door hem samengestelde 'Beknopt overzicht van vindplaatsen van gregoriaanse manuscripten op internet' de mogelijkheden de gedigitaliseerde handschriften in virtuele bibliotheken te raadplegen.

Op 22 januari wordt op initiatief van past. Ed Smeets op de pastorie van Waubach de koorkring Landgraaf heropgericht. Voorzitter is dhr. J. Bour.

Het volledige verslag is op te vragen bij het secretariaat van de SGV in het bisdom Roermond, tel. 0475-386725.

ACTIVITEITENAGENDA

Nieuws uit de dekenale koorkringen

Koren uit de koorkring Thorn zingen op zondag 29 juni a.s. om 10.00 uur in de kerk van de H. Michaël te Thorn tijdens de feestelijke Eucharistieviering bij gelegenheid van het 40-jarig priesterfeest van deken R. Maessen, bisschoppelijk vicaris voor liturgie en kerkmuziek, tevens voorzitter van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond.

Op 4 juli a.s. om 19.00 uur zingen koren uit Baexem, Heythuysen, Roggel, Neer en Haelen met het Dameskoor van Hornerheide en het kinderkoor van Heibloem gezamenlijk de mis in de parochiekerk van Leveroy.

Orgelfestival Limburg

Van 13 juli tot en met 12 augustus worden ruim 60 orgelconcerten georganiseerd op meer dan 30 verschillende orgels, verspreid over de gehele provincie Limburg en het aangrenzende buitenland. Meer informatie over de programmering, alsook informatie over de overige activiteiten en publicaties van de SOL kunt u op de website vinden: www.stichtingsol.nl

Orgelkring Roermond

Zondag 13 juli 16.00 uur en dinsdag 15 juli Caroluskapel Roermond Schola Cantorum van het Ward-Instituut o.l.v. Cyriel Tonnaer. Jean-Pierre Steijvers, orgel (Heythuysen, Nederland)

Zondag 20 juli 16.00 uur

OLV Munsterkerk Roermond

Zondag 3 augustus 16.00 uur

Caroluskapel Roermond

Dinsdag 12 augustus 20.00 uur

OLV Munsterkerk Roermond

Entree voor alle concerten € 7,-

www.orgelkringroermond.nl

Orgelkring Peel en Maas

Het Cavallé-Coll Mutin Orgel in de kapel van de Paters Lazaristen is een uniek instrument in Nederland.

In 2012 is na het eeuwfeest de Stichting Orgelkring Peel en Maas opgericht om het Orgel voor toekomstige generaties te behouden en te promoten door het organiseren van concerten en muzikale activiteiten. Maandag 12 juli 20.00 uur Erwin Wiersinga

Woensdag 30 juli 15.00 uur

seniorenprogramma met samenzang

Zaterdag 16 augustus 10-17.00 uur

Mutin Open Orgeldag

Zondag 17 augustus 20.00 uur

slotconcert orgelfestival Limburg

Maandag 8 september 20.00 uur

Aanstormend talent

Dinsdag 21 oktober 20.00 uur

orgel met blinkend koper

Dinsdag 25 oktober 20.00 uur

Joep van Leeuwen

Maandag 22 december 20.00 uur

Kerstconcert

www.orgelkringpeelenmaas.nl

Heiligdomsvaart Susteren

Op 29 augustus is de officiële opening van de Heiligdomsvaart in Susteren. Op 31 augustus is er van 11.00 tot 12.00 uur een pontificale hoogmis die op de tv wordt uitgezonden. De heiligdomsvaart vindt één keer in de zeven jaar plaats. www.heiligdomsvaart.nl

VNK-Limburg

13-14 september Jonge Dirigenten Dag

Kinderkoördirigenten

27 sept. Ontmoetingsdag dirigenten kinderen

Dag voor de kerkmuziek

Op 12 oktober is er weer een Dag voor de Kerkmuziek, de locatie is Weert, in het RICK (Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie) en in de St. Martinuskerk.

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan te melden aan het diocesaan secretariaat SGV in het bisdom Roermond.**
- Een persoonlijk abonnement voor 4 nummers per jaargang is mogelijk door € 7,- per jaar over te maken op ons postbanknummer (zie onder).

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Mgr.R.H.M.Maessen, voorzitter,

Wijngaard 11, 6017 AG Thorn, tel. 0475-561410 e-mail: rhm_maessen@hetnet.nl

Drs. E. Smeets pr., vicevoorzitter

Kerkberg 7, 6374 ES Landgraaf (045-5312378)

Mr. Drs. J. Hoorens, secretaris

Beijerstraat 13, 6118 CS Nieuwstadt (046-4853969)

Drs. G. Moonen RC, penningmeester,

Bob Boumanstraat 26, 6042 EH, Roermond (0475-386772 werk)

R. van Attekum pr, Dr. Van Kleefstraat 12, 6217 JJ Maastricht (043-3432929)

J. Halmans-Gommans, Matterhornlaan 13, 5801 KH Venray (0478-583806)

Mw. A. Jansen, Hondstraat 16, 6211 HX Maastricht (043-3216892)

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475-496456)

L. Stultiëns, Schaapsweg 25, 6077 CD St.Odiliëenberg (0475-533332)

C. Tonnaer, Broekstraat 20, 6085 HG Horn (0475-582276)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077-3662479)

Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond (SGV)

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond
(ook voor het aanvragen van onderscheidingen)

Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond
(secretariaat en documentatiecentrum zijn op werkdagen te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken tussen 14.00 en 17.00 uur).

Website: www.sgv-roermond.nl

Telefoon: 0475-386725 / fax: 0475-386797 / e-mail: sgv@bisdom-roermond.nl

Bankrelaties: ABN Amro NL45ABNA0229852599 en ING bank: NL62 INGB 0001028074
beide t.n.v. 'Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'

NSGV

Bezoekadres: Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort
Tel. 030-2331010 / e-mail info@nsgv.nl / www.nsgv.nl

